

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : D4/2/O.G.-01/2 (Önaraştırma)

Karar Sayısı : 01-18/151-40

Karar Tarihi : 10.4.2001

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER:

Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU,

Üyeler : Dr. Kemal EROL, İsmet CANTÜRK, Nejdet KARACEHENNEM, A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Murat GENCER

B- RAPORTÖRLER: Oğuzkan GÜZEL, Mehmet ÖZDEN

C- ŞİKAYET EDEN: Erdeniz DUYGULU

Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi

Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalı Antalya

D- HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA YAPILANLAR:

- Antalya Sürücü Kursları Birliği Derneği

Tuzcular Mah. İmaret Sok. No:5 Antalya

- Antalya'da faaliyette bulunan sürücü kursları

E- DOSYA KONUSU: Antalya'da faaliyette bulunan sürücü kurslarının fiyatlarının, Antalya Sürücü Kursları Birliği Derneği tarafından alınan bir kararla belirlendiğine ilişkin şikayet.

F- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 6.11.2000 tarih ve 4577 sayı ile giren başvuru 13.2.2001 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. ve 6. maddelerinin ihlaline ilişkin bir soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca 01-08/79-M sayı ile önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca düzenlenen 3.4.2001 tarih D4/2/O.G.-01/2 sayılı Önaraştırma Raporu 6.4.2001 tarih, REK.0.08.00.00/21 sayılı Başkanlık önergesi ile 01-18 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: Antalya ili Motorlu Taşıtlar Sürücü Kursları piyasasında uygulanmakta olan fiyatlar hususunda teşebbüs birliği niteliğindeki Antalya Sürücü Kursları Birliği Derneği tarafından alınmış herhangi bir karar bulunmaması ve sürücü kursları tarafından belirlenen fiyatların Milli Eğitim Bakanlığı mevzuatı uyarınca saptanan asgari maliyetler üzerinden belirlenen fiyatlar olması nedenleriyle şikayet konusu uygulamaların 4054 sayılı Kanun kapsamında olmadığı ve herhangi bir işlem tesisine gerek bulunmadığı düşünülmektedir.

H- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

Şikayet dilekçesinde, Antalya Sürücü Kursları Birliği Derneği tarafından alınan bir kararla Antalya'da faaliyette bulunan sürücü kurslarının B sınıfı ehliyet eğitimi

fiyatlarının 150.000.000 TL olarak belirlendiği ve bu fiyatlara uymayan sürücü kurslarına yaptırım uygulandığı, öte yandan Antalya'ya iki saat mesafede olan Isparta'da aynı hizmetin fiyatının 50.000.000. TL civarında olduğu iddia edilmektedir.

Sürücü kurslarının faaliyetleri 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ile düzenlenmiştir. Anılan Kanun'un 1. maddesinde yer alan "...okul öncesi eğitim, ilköğretim, orta öğretim kurumları ve bu düzeyde haberleşme ile öğretim yapan kuruluşlar, çeşitli kurslar, dershaneler...in eğitim, öğretim, yönetim, denetim ve gözetimi konularındaki hükümleri kapsar" ifadesiyle sürücü kursları anılan Kanun kapsamına alınmıştır. Kanun'un 2. maddesinde ise özel eğitim kurumlarının gözetimi ve denetimi görevi Milli Eğitim Bakanlığı'na verilmiştir.

Başvuru konusu açısından önem taşıyan madde ise şüphesiz Kanun'un 31. maddesidir. Bu maddede, "Özel eğitim kurumlarının ücretleri, her yıl Mayıs ayında tespit ve ilan olunur. Bu ücretlerin hangi esaslara göre tespit, tayin, ilan ve tahsil edileceği yönetmelikle belirlenir" hükmü getirilmektedir.

Söz konusu madde hükümleri doğrultusunda, fiyat tespit, tayin, ilan ve tahsilinin hangi esaslara göre yapılacağını düzenlemek amacıyla, "Özel Öğretim Kurumları Öğrenci Ücretleri Tespit ve Tahsil Yönetmeliği" çıkarılmış ve 17.7.1998 tarih ve 23405 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin "Kapsam" başlıklı 2. maddesindeki "Bu yönetmelik, ücretlerin tespit ve tahsili bakımından bütün öğretim kurumlarını kapsar." hükmü sürücü kurslarının da bu yönetmelik kapsamında olduğunu göstermektedir. Aynı Yönetmeliğin "Ücretlerin Tespit ve Tahsili" başlıklı 5. maddesinin (a) bendinde yer alan düzenleme ile, tespit edilen fiyatların her yıl Mayıs ayında basın yoluyla ilan edilmesi; (d) bendinde yer alan hükümle ise, ilan yapılmadan öğrencilerden ücret tahsil edilemeyeceği öngörülmektedir. Bu hükümlerden anlaşılacağı üzere, fiyatların tespit ve ilanı özel sürücü kurslarının serbest iradelerine bırakılmamış, konunun taşıdığı önem nedeniyle, Bakanlık bu konuda uyulması zorunlu düzenlemeler yapmıştır. Anılan yönetmeliğin 5. maddesinin (g) bendinde "Kurumlar ilan ettikleri ücretleri bir sonraki ilan tarihine kadar değiştiremezler." hükmü yer almaktadır. Bu ifadeden de anlaşılacağı üzere, önaraştırmaya konu olan kurslar ilan ettikleri fiyatları bir sonraki ilan dönemine kadar uygulamak zorundadırlar.

Keza, söz konusu yönetmeliğin 6. maddesinde sürücü kurslarının fiyatları belirlenirken, hangi faktörlerin göz önünde bulundurulması gerektiği açıklanmaktadır. Buna göre, "Kurumlar öğrenci ücretlerini 625 sayılı Kanun'un 2. maddesine uygun olarak;

- a) Sağladıkları eğitim-öğretim imkanlarına,
- b) Gelişmelerine de imkan verecek yatırım ve hizmetlere,
- c) Personel ve işletme giderlerine,
- ç) Devlet İstatistik Enstitüsü'nün Nisan ayı itibariyle ilan etmiş olduğu o ildeki yıllık tüketici fiyat endekslerine,

göre tespit ve ilan ederler. Kurumlar ücretlerini yukarıdaki esaslara göre tespit ve ilan ettiklerini yetkili makamlara belgelendirmek zorundadırlar."

Öte yandan, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ile 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu hükümlerine

dayanılarak hazırlanan ve 30.10.1997 tarih, 23155 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Motorlu Taşıtlar Sürücüleri Kursu Yönetmeliği ile “motorlu taşıtlar sürücüleri kurslarının açılış ve işleyişi” ile ilgili esaslar düzenlenmiştir. Bu Yönetmeliğin “Kursların süreleri” başlıklı 6. maddesinde, her sınıf sürücü belgesi için gerekli olan derslerin süreleri belirlenmiştir. Özel sürücü kursları tarafından, kurs maliyetleri belirlenirken, bu yönetmelik hükmü de göz önünde bulundurulmak zorundadır.

Uygulamada ise, Milli Eğitim Bakanlığı ile sürücü kursları temsilcileri arasında yapılan çalışmalar neticesinde “ücret tespitine esas katsayı” belirlenmiş ve bu sayının memur maaş katsayısı ile çarpımı sonucu bir kursiyerin ders saati ücreti olarak kursa maliyeti tespit edilmiştir. Dosya mevcudu bilgilere göre, böyle bir katsayıya ihtiyaç duyulmasının gerekçesi, akaryakıt fiyatlarında yıl içinde meydana gelen fiyat artışlarından dolayı, teşebbüsler tarafından ileriye dönük sağlıklı bir ücret tespiti yapılamamasıdır. Bu çalışmaların sonucunda, anılan Bakanlık bünyesindeki Özel Eğitim Kurumları Genel Müdürlüğü’nce bir genelge çıkarılarak valiliklere gönderilmiştir. Bu genelgenin üçüncü fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “Kurumlar uygun görecekleleri kar miktarını da bu fiyatlara ekleyerek ücret ilan edeceklerdir.” hükmünden, kurumların maliyetlerin üstüne uygun bir miktar kar eklemekte serbest oldukları anlaşılmaktadır.

Raportörlerce yapılan incelemelerde Antalya Sürücü Kursları Birliği Derneği tarafından alınmış konuya ilişkin bir teşebbüs birliği kararı ve/veya şikayet konusu sürücü kurslarının aralarında yaptıkları bir anlaşma ya da uyumlu eylem bulunmadığı, sürücü kursları tarafından belirlenen fiyatların Milli Eğitim Bakanlığı mevzuatı uyarınca saptanan asgari maliyetler üzerinden belirlenen fiyatlar olması nedeniyle benzeştiği tespit edilmiştir. Bu çerçevede, şikayetçinin iddia ettiği üzere, 50.000.000 TL fiyatla kurs verilmesi halinde, asgari maliyet tutarının altında fiyat uygulamak suretiyle mevzuata uygun davranılmadığı açıktır. Ayrıca, şikayetçi tarafından anlaşma olarak değerlendirilen toplu ilanın da belirtilen mevzuat çerçevesinde verildiği anlaşılmıştır.

Öte yandan konuya ilişkin mevzuat da 4054 sayılı Kanun çerçevesinde değerlendirilmiştir. Esasen, şikayet konusu pazarda asgari kaliteye ulaşmanın zorunlu olduğu malumdur. Ancak, sürücülük öğretimin asgari maliyet bedelinin ilgili Bakanlık tarafından tespit edilmesi yerine, anılan hizmetin fiyatının ilgili pazarda oluşacak rekabetle sağlanmasının, asgari kalite düzeyinin teşkilinde daha etkin sonuçlar doğuracağı kanaatiyle, ilgili Yönetmelik’te yer almayan maliyet tespitine dayalı uygulamanın yürürlükten kaldırılması hususunda Milli Eğitim Bakanlığı’na 4054 sayılı Kanun’un 27/g maddesi çerçevesinde görüş bildirilmesi gerektiği neticesine ulaşılmıştır.

I- SONUÇ

Yukarıda yer verilen değerlendirmelerin ışığında;

1) Antalya ili Motorlu Taşıtlar Sürücü Kursları piyasasında uygulanmakta olan fiyatlar hususunda, teşebbüs birliği niteliğindeki Antalya Sürücü Kursları Birliği Derneği tarafından alınmış herhangi bir karar bulunmaması ve sürücü kursları tarafından belirlenen fiyatların anlaşma veya uyumlu eylemle değil, Milli Eğitim Bakanlığı

mevzuatı uyarınca saptanan asgari maliyetler üzerinden belirlenen fiyatlar olması nedenleriyle şikayet konusu uygulamanın 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun kapsamında olmadığına ve 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi gereğince soruşturma açılmasına gerek bulunmadığına OYÇOKLUĞU ile,

2) Uygulamalara dayanak teşkil eden Milli Eğitim Bakanlığı'nın ilgili mevzuatına ilişkin olarak, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un bakımından Kurulumuz görüşlerinin, aynı Kanun'un 27. maddesinin (g) bendi uyarınca ilgili Bakanlığa bildirilmesine OYBİRLİĞİ ile,

karar verilmiştir.

Rekabet Kurulu'nun 10.4.2001 Gün ve 01-18/151-40 Sayılı Kararına KARŞI OY GEREKÇESİ

Antalya ilinde faaliyet gösteren sürücü kursları için asgari ücretin tesbitinde belirli maliyet unsurlarının toplanması ve bunun üzerine belli bir oranla kar payı eklenmesi yöntemi benimsendiğine göre, kar payından bir miktar feragatla fiyat rekabeti yapılması olanağı vardır. Durum böyle iken eylemleri önaraştırma çerçevesinde incelenen sürücü kurslarının aynı fiyatı ilan etmesinin altında bir "rekabetten imtina" mutabakatının bulunabileceği düşünülmeli ve kararda yanlış olarak mevzuat gereği diye nitelendirilen (mevzuat fiyatlarının ilanını amir olup bunun birlikte yapılmasını öngörmemektedir) toplu ilan da bir birlikte hareketin belirtisi sayılarak konuya açıklık kazandırmak üzere soruşturma açılması gerekirdi inancındayız.

Bu inancımız nedeniyle başlıkta sözü edilen Kurul Kararı'na katılma olanağı bulamadık.

İsmet CANTÜRK
Kurul Üyesi

Murat GENCER
Kurul Üyesi